

[Georg Ots saab Estonia juurde monumendi oma 100. sünniaastapäevaks](#)

Lisaks tuntud laulja monumendile Estonia juures kerkib Tondi kasarmute pärnaallee juurde memoriaal lahingutes või repressioonides hukkunud Eesti ohvitseridele.

Eesti laulja ja näitleja Georg Otsa monument **Estonia teatri** puistestepoolse kolonnaadi ees saab paika tema 100. sünniaastapäevaks 21. märtsil 2020. aastal. "Võttes arvesse Georg Otsa teeneid nii Eesti Vabariigi kui ka Tallinna linna ees ning selleks, et jäädvustada Otsa mälestust, on igati sobiv tema 100. sünniaastapäeva puhul rajada talle mälestusmärk väarikas kohas Tallinnas," ütles monumendi rajamiseks moodustatud komisjoni esimees, abilinnapea Vadim Belobrovstev, kelle sõnul oli komisjoni otsus monumendile asukoha valikul üksmeelne. "Nüüd jätkatakse monumendi rajamist vastavalt ajakavale."

Ehitajast lauljaks

Ots õppis pärast Tallinna Prantsuse lütseumi lõpetamist 1938. aastal Tondi sõjakoolis, teenis lühikest aega Eesti merejõududes ning õppis paar aastat ka Tallinna Polütehnilise Instituudi ehitusteaduskonnas. 1944 alustas ta õpinguid Tallinna konservatooriumis Tiit Kuusiku lauluklassis ning alguse sai tema lauljakarjäär. Esimene etteaste **ooperisolistina** oli väike osa "Jevgeni Oneginis" 1944. aastal, peatselt sai temast aga **Estonia ooperi** hinnatuim solist. Estonia laval laulis Ots 1951. aastast kuni surmani.

Endise Tondi sõjakooli juurde, kus ka Ots õppis, kerkib teinegi mälestusmärk, mis on pühendatud kooli lõpetanud ja hukkunud ohvitseridele. Memoriaali asukohaks saab sõjakooli kadettide 1936. aastal istutatud pärnaallee. "Praegu sellel alleel peaaegu keegi ei kõnni, sest keskmine kasarmu on taastamata ja korda tehtud kasarmus tegutseva Euro-akadeemia ukseni viib teine tee," selgitas üks idee kandjatest, erukolonelleitnant Jaak Haud.

1920. aasta maist kuni 1940. aasta juunini tegutsesid Tondi tänava kasarmulinnakus Eesti Vabariigi kõrgem sõjakool, sõjaväe tehnikakool ja lahingukool. Kahe aastakümne jooksul lõpetasid selle peaaegu kõik 1940. aasta juunipöörde ajal teenistuses olnud kaadri- ja reservohvitserid. Seniste uurimisandmete põhjal hukkus neist ja erus olevatest ohvitseridest võitluses või kaotas elu repressiivorganite käe läbi aastatel 1940-1991 üle 2000 ohvitseri.

Memoriaali eskiisi koostas tuntud kujur, emeriitprofessor Jaak Soans ja põhiprojekti Keskkonnaprojekt OÜ.

Abilinnapea Kalle Klandorfi sõnul saab tulevase memoriaali graniittahvlite mõlemalt küljelt lugeda kõigi 2103 langenud või repressioonides hukkunud ohvitseri nimesid koos aastme ning sünni- ja surmadaatumiga.

Memoriaali keskel on võitluses Eesti vabaduse eest kangelastena langenud kolonel Viktor Koerni VR II/3, major Friedrich Kure VR II/3 ja kapten Voldemar Pärkini goreljeefid. Linna

kommunaalameti tellimisel alustasid Enska ehitus OÜ ja AS Magma sõjakooli memoriaali rajamist Tondi 53 ja 55 vahele möödunud esmaspäeval ning see peab valmima tänavu 20. juunil. Memoriaali rajamine läheb maksma 305 000 eurot.

Eesti sõdurivande andmiseks tuli 1990ndatel ronida üle betoonmüüri vene sõjaväeoossa

Idee ohvitseridele monument püstitada sündis veel ajal, kui Tondi kasarmutes elasid vene sõjaväelased.

"See juhtus oktoobris 1992, kui võtsime riigikaitse akadeemia kaitsekolledžis vastu esimesed kadetid," meenutab Haud memoriaali rajamise idee sündi. "Kaitseväes tuleb anda truudusevanne ja kadetid – üks neist praegune kaitseväe juhataja Martin Herem – tulid välja selle mõttega ajal, mil venelased olid veel Tondi kasarmutes sees. Tondi kasarmud ise olid Teise maailmasõjani Eesti Vabariigi sõjakool. Öösel ronisime üle betooniaia ja selle keskmise kasarmu ees andsidki kadetid öösel truudusevande. Koos sellega sündis ka idee taastada lõhutud Tondipoiste ausammas. Kui läksin aastal 2002 pensionile, saime seitsme aasta jooksul Tondipoiste ausamba taastada. Ausammas on püstitatud neljale hukkunud kadetile, kuid neid ohvitseri, kes hukkusid Teise maailmasõja rinnetel, nõukogude ja Saksa okupatsiooni ajal, on üle kahe tuhande. Kus on õiglus? Memoriaal hukkunud lõpetajatele on sõjakoolide juures üle maailma. 2009. aastal siis selle idee rakendamisega koos Taavi Aasaga algust tegime."

Ideest innustus tuntud skulptor Jaak Soans, kes on tallinlastele tuntud eelkõige Tammsaare monumendi loojana.

"Soans aitas teostada ka Amandus Adamsoni loodud Tondipoiste ausamba taastamist ja nii rääkisin oma memoriaali plaanist ka talle," lausus Tondi SK Ajalooklubi juhatause liige Haud, kes praegu tegutseb Tondi kasarmute heategevuslike muuseumide hoidjana. "Ta läks sellest nii põlema, et tõi mulle varsti Tondile memoriaali eskiisi. Nüüd on sellest Soansi algsest eskiisist tõeline maasikas välja tulnud. 2103 nime tuleb memoriaalile, need oleme suutnud maailma eri allikaist tõestada."

Haud meenutas, kuidas ta sai teada, et nüüd memoriaal tõepoolest kerkibki. "Linnapea Taavi Aas tuli Soansiga kord siia ja nad käisid ümber kasarmu," rääkis Haud. "Mina nägin aknast ja küsisin, mis lahti on. Selgus, et idee rajada memoriaal suurte pärnade alleele hakkabki teoks saama."